

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1494 usque ad annum 1507

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1769

VD18 90118448

§. 142. Biblia Polyglotta ab Archiepiscopo Toletano edita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67025](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67025)

Sæcul. XVI.
A.C. 1502.

§. CXLII.

*Biblia Polyglotta ab Archiepiscopo
Toletano edita.*

*Alvar. Go-
mez de castro
de reb. gest.
Card. Xim.
lib. 2.
Raynald. ad
ann. 1502.
n. 25.*

Hoc anno Archiepiscopus Toletanus Biblia polyglotta, seu diversorum idiomatum, præclarum sane opus, edere animo constituit, eoque consilio ex Complutensi Academia Toletum evocavit Viros Græcæ, Hebraicæ, Arabicæ, aliarumque linguarum peritissimos; ipse enim horum idiomatum apprime gnarus, eorum scientiam ad perfectam sacri Codicis intelligentiam omnino necessariam esse, optime noverat. In hisce Bibliis textus hebraicus modo, quo illum Judæi legunt, habetur, item versio Græca septuaginta Interpretum, versio latina S. Hieronymi, quam *Vulgatam* appellamus, ac tandem Paraphrasis Chaldaica Onkelosii duntaxat in Pentateuchon seu quinque Moysis libros, quibus accessit translatio literalis Græca septuaginta Interpretum. Toti operi duplex præmittitur Præfatio, prima Leoni X. inscribitur, eoque hæc Biblia non nisi anno millesimo quingentesimo decimo quinto typis edita prodierint; in ea Ximenius illius Auditor disertis verbis observat, quod primævos sacrarum Paginarum textus in lucem edere, Ecclesiæ utilissimum sit, cum

cum nulla versio, quæ originalium vim
 plene alienis verbis exprimeret, concin-
 nari valeat, tum quod pro intelligendis
 Veteris Testamenti libris ad textum He-
 braicum, ad Græcum vero pro novo Te-
 stamento recurrendum esse Sancti Pa-
 tres censerent. Altera præfatio haud vi-
 detur a Ximeno elaborata, eo quod hæc
 evertat omnia, quæ in prima Ximenius
 in laudem textus Hebraici asseruerat;
 testatur enim illius Auctor, versionem
 antiquam S. Hieronymi latinam He-
 braicis, & septuaginta Interpretum tex-
 tibus, velut Synagogæ, & Ecclesiæ
 Orientali interpositam esse, ut Christus
 Dominus medius inter duos latrones
 præfiguraretur.

In hisce Bibliis (*) versiones Græcæ,
 & latinæ juxta textum hebraicum minus
 accurate, & persæpe satis inepte, atque
 sine ulla necessitate corriguntur, præci-
 pue in versione septuaginta Interpretum,
 quæ in pluribus locis castigata, aut ut
 verius loquar, eo sine corrupta fuit, ut
 ad majorem cum Originali Hebraico
 textu concordiam revocata videretur, i-
 demque in Vulgata accidit: Cum vero
 latini Codices crebris scaterent mendis,
 ii quo-

(*) Vide Dupinum in suis prolegomenis in
 Biblia, necnon Bibliothecam sacram Paris de
 Long P. P. Oratorii alumni.

Sæcul. XVI. ii quoque juxta antiquos Codices latinos
A.C. 1502. imo etiam secundum textum hebraicum emendantur, adeo, ut non modo librarium errores correcti, sed etiam plura resecta fuerint, quæ minus proprie adjecta credebantur: Non quidem alias Paraphrases Chaldaicas præter Onkelosianas in Pentateucum adjicere, Archiepiscopo Toletano visum est, nihilominus reliquas Paraphrases, eliminatis Talmudicis fabulis, latine reddi jussit, quas morte præventus publicæ lucis haud fecit, sed duntaxat in Complutensi Bibliotheca asservari voluit.

In novo autem testamento textus Græcus sine signis, quæ genuinum pronuntiandi modum significarent, exhibetur; illis enim antiquiores manuscripti codices carent, hacque methodo accuratius Græcorum Originalium sensus deprehendi credebatur; non eadem tamen imprimendi ratio servabatur in editione septuaginta Interpretum; cum hæc non sit textus Originalis, sed duntaxat S. Scripturæ versio. Equidem exemplaria, quibus Archiepiscopus Toletanus utebatur, integerrimæ fidei erant, quæ tamen ob nimiam illa juxta Hebraicum textum corrigendi solertiam, pluribus in locis adulterata fuere: id autem fors ex eo factum, quod illo ævo vera Græcos codices emendandi methodus ignoraretur.

Nih-

Sæcul XVI.

A.C. 1502.

Nihilominus posterioribus annis eadem hæc Complutensis editio denuo typis excusa fuit, atque inserta habetur Antwerpensibus, quæ regia Philippi II. Biblia vocantur, necnon invenitur in Parisiensi Polyglotta Domini le Jay, atque in Bibliis tetraplis, quæ Vatablo adscribuntur. Præter Biblia mox recensita, Ximenius etiam edidit librum singula continentem verba, tam Hebraica, quam Chaldaica, quæ in sacris literis occurrunt, atque ad calcem plurium exemplarum reperiuntur, in pluribus tamen deficiunt propter oscitantiam eorum, qui defuncto Archiepiscopo hæc exemplaria conjungi curabant. Ceterum duodecim, & amplius annos hæc Biblia edendi cura tenuit, atque ipse Ximenius non modo omnes sumptus, qui tamen ferme immensi erant, sustinuit, sed etiam in elaborandis illis propriam, eamque indefessam operam impendit.

§. CXLIII.

Theologicae Facultatis Parisiensis judicium de imprecationibus.

In hoc Sæculo Theologica Parisiensis facultas præclara indefessi sui studii erga puriorem fidei doctrinam specimina edidit, dum quibusdam erroribus jam anno quingentesimo supra millesimum ir-

Argent. Coll. jud de novis erroribus.

tom. I. p. 544. & 545.

Hist. Eccles. Tom. XXXI.

D d re-